KOMISIJAS IETEIKUMS

(2019. gada 18. jūnijs)

par Bulgārijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas aptver 2021.–2030. gada periodu

(2019/C 297/02)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Regulu (ES) 2018/1999 par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 ([1]), un jo īpaši tās 9. panta 2. punktu,

tā kā:

(1) Atbilstīgi Regulai (ES) 2018/1999 katrai dalībvalstij ir jāiesniedz Komisijai savs integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekts, kas aptver 2021.–2030. gada periodu un kas sagatavots saskaņā ar minētās regulas 3. panta 1. punktu un I pielikumu. Integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu pirmie projekti bija jāiesniedz līdz 2018. gada 31. decembrim.

(2) Bulgārija savu nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu iesniedza 2019. gada 15. janvārī. Šā plāna projekta iesniegšana ir pamatelements un pirmais solis iteratīvajā procesā starp Komisiju un dalībvalstīm, kas iedibināts integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu galīgās redakcijas izstrādei un to vēlākai īstenošanai.

(3) Regula (ES) 2018/1999 paredz, ka Komisijai integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projekti ir jānovērtē. Komisija veica Bulgārijas nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta visaptverošu novērtējumu, kurā ņēma vērā relevantos Regulas (ES) 2018/1999 elementus. Šis novērtējums ([2]) ir publicēts kopā ar šo ieteikumu. Tālāk sniegtie ieteikumi ir balstīti uz šo novērtējumu. Komisijas ieteikumi var attiekties uz šādiem jautājumiem: i) mērķu, mērķrādītāju un devumu vērienīgums, ar nolūku kopīgi sasniegt enerģētikas savienības mērķus, jo īpaši Savienības 2030. gadam izvirzītos atjaunojamās enerģijas un energoefektivitātes mērķrādītājus, kā arī energotīklu starpsavienojumu līmenis, ko dalībvalstis tiecas panākt 2030. gadā; ii) ar dalībvalsts un Savienības līmeņa mērķiem saistītās rīcībpolitikas un pasākumi un citas rīcībpolitikas un pasākumi, kas varētu būt atbilstīgi pārrobežu līmenī; iii) jebkādas papildu rīcībpolitikas un pasākumi, kas varētu būt nepieciešami integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos; iv) integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā iekļauto esošo un plānoto rīcībpolitiku un pasākumu savstarpējā mijiedarbība un konsekvence vienā enerģētikas savienības dimensijā un starp vairākām dimensijām.

(4) Izstrādājot ieteikumus, Komisija ņēma vērā, no vienas puses, vajadzību summēt atsevišķus visu dalībvalstu kvantitatīvi izteiktos plānotos devumus, lai novērtētu Savienības līmeņa mērķuzdevuma vērienīgumu, un, no otras puses, vajadzību dot pietiekami daudz laika attiecīgajai dalībvalstij, lai tā varētu pienācīgi ņemt vērā Komisijas ieteikumus pirms sava nacionālā plāna galīgās redakcijas izstrādes.

(5) Komisijas ieteikumi par dalībvalstu atjaunojamo energoresursu enerģijas mērķuzdevuma vērienīgumu balstās uz formulu, kas noteikta Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā un balstīta uz objektīviem kritērijiem.

(6) Attiecībā uz energoefektivitāti Komisijas ieteikumi ir balstīti novērtējumā, kurā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta vērienīgums nacionālā līmenī salīdzināts ar kolektīvo centienu līmeni, kas nepieciešams, lai sasniegtu Savienības mērķrādītājus, un attiecīgā gadījumā ir ņemta vērā informācija par īpašiem apstākļiem valstī. Galīgajiem nacionālajiem devumiem energoefektivitātes jomā būtu jāatspoguļo iespējas izmaksefektīvi panākt enerģijas ietaupījumus, un tiem vajadzētu būt balstītiem stabilā ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģijā un pasākumos, ar ko pilda enerģijas ietaupīšanas pienākumu, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/27/ES ([3]) 7. panta. Dalībvalstīm būtu arī jāpierāda, ka tās ir pienācīgi ņēmušas vērā principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", proti, ir jāpaskaidro, kā energoefektivitāte palīdz izmaksefektīvi sasniegt nacionālos mērķus konkurētspējīgas mazoglekļa ekonomikas aspektā, panākt enerģētisko drošību un novērst enerģētisko nabadzību.

([1]) OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.
([2]) SWD(2019) 225.
([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīva 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

(7) Pārvaldības regulā noteikts, ka dalībvalstīm jāsniedz vispārējs pārskats par investīcijām, kas vajadzīgas, lai sasniegtu integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā nospraustos mērķus, mērķrādītājus un devumus, kā arī vispārējs novērtējums par šo investīciju avotiem. Lai nodrošinātu investīciju noteiktību, nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem būtu jānodrošina nacionālo rīcībpolitiku un pasākumu pārredzamība un paredzamība.

(8) Vienlaikus 2018.–2019. gada Eiropas pusgada cikla ietvaros Komisija ir likusi lielu uzsvaru uz dalībvalstu vajadzībām pēc investīcijām enerģētikas un klimata jomā. Tas ir atspoguļots 2019. gada ziņojumā par Bulgāriju ([4]) un Komisijas ieteikumā Padomes ieteikumam Bulgārijai ([5]), kas ir Eiropas pusgada procesa daļas. Integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu vērtēšanā Komisija ņēma vērā jaunākos Eiropas pusgada konstatējumus un ieteikumus. Komisijas ieteikumi papildina jaunākos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, kas sniegti Eiropas pusgada kontekstā. Arī dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka to integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos tiek ņemti vērā jaunākie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, kas sniegti Eiropas pusgada ietvaros.

(9) Pārvaldības regulā arī noteikts, ka katrai dalībvalstij ir rūpīgi jāņem vērā visi Komisijas ieteikumi par integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektu, kas jāiesniedz līdz 2019. gada 31. decembrim, un, ja attiecīgā dalībvalsts ieteikumu vai būtisku tā daļu neņem vērā, šai dalībvalstij savi iemesli būtu jāpaskaidro un jādara zināmi atklātībai.

(10) Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos un atjauninājumos turpmākajos gados būtu jāziņo tie paši dati, ko tās ziņo *Eurostat* vai Eiropas Vides aģentūrai. Izmantot vienu un to pašu avotu un Eiropas statistiku (ja tāda pieejama) ir svarīgi arī tāpēc, lai varētu aprēķināt bāzlīniju modelēšanas un prognožu vajadzībām. Eiropas statistikas izmantošana ļaus sekmīgāk salīdzināt integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos izmantotos datus un prognozes.

(11) Integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā jāiekļauj visi Regulas (ES) 2018/1999 I pielikuma elementi. Šajā kontekstā būtu jānovērtē plānoto rīcībpolitiku un pasākumu ietekme makroekonomiskā ziņā un, ciktāl iespējams, arī veselības, vides, nodarbinātības un izglītības, prasmju un sociālās jomas ziņā. Integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgās redakcijas sagatavošanā jāiesaista sabiedrība un citas ieinteresētās personas. Šie un citi elementi ir sīki aprakstīti Komisijas dienestu darba dokumentā ([6]), kas publicēts kopā ar šo ieteikumu.

(12) Integrētie enerģētikas un klimata plāni ir iespēja saskaņoti definēt ilgtermiņa rīcībpolitikas un pasākumus, ņemot vērā izrietošās savstarpējās saiknes starp dimensijām potenciālo sinerģiju un risku aspektā. Lai gan plāna projektā aprakstītajās rīcībpolitikās un pasākumos dažas savstarpējās saiknes šķietami ir ņemtas vērā, plāna galīgajā redakcijā būtu jāpilnveido to novērtējums pa visām piecām dimensijām. Analīzē varētu ietvert kvantitatīvas aplēses, un tajā būtu jāpievēršas arī iespējamai negatīvai mijiedarbībai starp rīcībpolitikām un pasākumiem un jāapraksta, kā Bulgārija šīs problēmas plāno risināt. Proti, sīkāk jāpievēršas sinerģijām starp dekarbonizācijas, enerģētiskās drošības un iekšējā tirgus dimensijām un principam "energoefektivitāte pirmajā vietā". Tāpat būtu jāturpina pētīt energoefektivitātes lomu enerģētiskās nabadzības novēršanā. Svarīgs elements, kas sīkāk jānovērtē plāna galīgajā redakcijā, tostarp no izmaksu un konkurētspējas viedokļa, ir mijiedarbība starp plānu turpināt ražot elektroenerģiju no oglēm un lielāku gāzes izmantojumu, ko paredz dekarbonizācijas dimensija. Jāizvērtē arī tāds elements kā biomasas izmantojuma ietekme uz uzskaitītajiem piesaistījumiem zemes izmantošanas un mežsaimniecības nozarē. Inovācijas un konkurētspējas dimensijā būtu jāapskata saikne starp elektroenerģijas ražošanu un mazoglekļa tehnoloģiju izvēršanu.

(13) Būtu labi, ja integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā tiktu sniegta visaptveroša analīze par mazoglekļa tehnoloģiju (ietverot energoietilpīgo un oglekļietilpīgo nozaru dekarbonizācijas tehnoloģijas) pašreizējām pozīcijām globālajā tirgū. Plānā būtu lietderīgi izcelt jomas, kurās pastāv konkurenciālas priekšrocības un potenciālās problēmas, un definēt attiecīgus mērķus un rīcībpolitikas un pasākumus, tos attiecīgi sasaistot ar uzņēmējdarbības un rūpniecības rīcībpolitiku. Varētu vairāk uzsvērt mijiedarbību ar aprites ekonomiku un tās nozīmi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā.

([4]) SWD(2019) 1001 final/2.
([5]) COM(2019) 502 final, 2019. gada 5. jūnijs.
([6]) SWD(2019) 225.

(14) Komisijas ieteikumi Bulgārijai pamatojas uz Bulgārijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projekta novērtējumu ([7]), kas publicēts kopā ar šo ieteikumu,

AR ŠO BULGĀRIJAI IESAKA.

1. Izvirzīt vērienīgākus uzdevumus 2030. gadam, proti, noteikt, ka atjaunojamās enerģijas īpatsvaram, kas būs Bulgārijas devums Savienības 2030. gada atjaunojamās enerģijas mērķrādītāja sasniegšanā, jābūt vismaz 27 %, kā tas izriet no Regulas (ES) 2018/1999 II pielikumā dotās formulas. Tā kā minētā mērķrādītāja kopīga sasniegšana prasa lielākus pūliņus, integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna galīgajā redakcijā jāiekļauj indikatīva trajektorija, pēc kuras vadoties, tiek sasniegti visi Regulas (ES) 2018/1999 4. panta a) punkta 2) apakšpunktā minētie atsauces punkti atbilstoši minētajam īpatsvaram. Jāizklāsta detalizētas un kvantificētas rīcībpolitikas un pasākumi, kas atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001 ([8]) noteiktajiem pienākumiem un kas ļautu šo devumu realizēt savlaicīgi un izmaksefektīvi. Jāizvirza vērienīgāki uzdevumi siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā, lai sasniegtu indikatīvo mērķrādītāju, kas iekļauts Direktīvas (ES) 2018/2001 23. pantā, un jāapraksta rīcībpolitikas un pasākumi, ar kuriem tiks sasniegts saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 25. pantu Bulgārijas integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna projektā nospraustais transporta nozares mērķrādītājs. Jāsniedz sīkāka informācija un jāparedz pasākumi attiecībā uz labvēlīgu regulējumu, kas sekmē atjaunojamās enerģijas pašpatēriņu un atjaunojamās enerģijas kopienas, kā paredzēts Direktīvas (ES) 2018/2001 21. un 22. pantā; te ietilpst arī administratīvo procedūru vienkāršošana.

2. Paaugstināt primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa samazināšanas uzdevumu vērienīgumu, jo Savienības 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja sasniegšana prasa lielākus pūliņus, un šos centienus atbalstīt ar atbilstošām rīcībpolitikām un pasākumiem, kas līdz 2030. gadam sniegtu papildu enerģijas ietaupījumus. Ierosinātās rīcībpolitikas un pasākumi jāpamato ar ietekmes novērtējumu un jāsniedz sīkāka informācija par īstenošanas laika grafiku un par to, kā tiek kvantificēta ietekme paredzamo enerģijas ietaupījumu izteiksmē. Jāpaskaidro sīkāk, kā tiks uzlabots energotaupības pienākuma shēmas iedarbīgums, lai tā dotu gaidīto rezultātu.

3. Izstrādāt pārdomātu gāzes piegāžu dažādošanas stratēģiju, kas ietvertu relevantos infrastruktūras projektus un to attiecīgo devumu. Jāizstrādā sīkāk kodolmateriālu un kodoldegvielas ilgtermiņa piegādes stratēģija, jo īpaši ņemot vērā plānoto Bulgārijas kodolenerģijas ražošanas jaudu palielināšanu.

4. Definēt tālredzīgus mērķus un mērķrādītājus attiecībā uz tirgus integrāciju, it īpaši pasākumus, kas vairumtirgos un mazumtirgos vairos konkurenci; šajā nolūkā jāveicina konkurence pašā valstī, toskait virzoties uz pilnībā tirgus noteiktām cenām, un jālikvidē šķēršļi pārrobežu tirdzniecībai.

5. Precizēt nacionālos mērķus un finansējuma mērķrādītājus pētniecībā, inovācijā un konkurētspējā (jo īpaši saistībā ar enerģētikas savienību), kas jāsasniedz periodā no šā brīža līdz 2030. gadam, lai tie būtu viegli izmērāmi un palīdzētu sasniegt mērķrādītājus pārējās integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna dimensijās. Šie mērķi jāatbalsta ar pienācīgām un specifiskām rīcībpolitikām un pasākumiem, toskait tādām, kas jāizstrādā sadarbībā ar citām dalībvalstīm (piemēram, Eiropas energotehnoloģiju stratēģiskais plāns).

6. Pastiprināt reģionālo sadarbību ar kaimiņos esošajām dalībvalstīm, toskait atjaunojamo energoresursu, energoefektivitātes un pētniecības, inovācijas un konkurētspējas dimensijā, šim nolūkam izmantojot tādus esošos reģionālās sadarbības satvarus kā Centrāleiropas un Dienvidaustrumeiropas enerģētiskās savienotības (*CESEC*) Augsta līmeņa grupa un sadarbību balstot uz kopīgajām problēmām un mērķiem. Ņemot vērā gaidāmos jauninājumus elektroenerģijas sektorā, toskait vajadzību integrēt lielāku atjaunojamo energoresursu un tīrā transporta īpatsvaru, kas varētu ietekmēt elektrotīklu starpsavienojumus un tirdzniecību reģionā, ir lielas iespējas šo sadarbību vērst plašumā.

7. Sniegt vispārēju pārskatu par ekonomikas modernizācijai vajadzīgajām investīcijām, kas ļaus sasniegt enerģētikas un klimata mērķus. Sniegt vispārēju novērtējumu par šo investīciju avotiem, tostarp atbilstošu finansējumu valsts, reģionālā un Savienības līmenī. Kā finansējuma avots jāapsver arī izmaksefektīvi iedales apjomu pārskaitījumi citām dalībvalstīm saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/842 ([9]).

([7]) SWD(2019) 225.

([8]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīva (ES) 2018/2001 par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 30. maija Regula (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.).

8. Uzskaitīt visas enerģijas subsīdijas, jo īpaši fosilajam kurināmajam, un veiktos pasākumus un plānus to pakāpeniskai izbeigšanai.

9. Papildināt analīzi par mijiedarbību ar gaisa kvalitātes un gaisā emitēto emisiju rīcībpolitiku, proti, izklāstīt un kvantificēt, kā dažādos scenārijos tiks ietekmēts gaisa piesārņojums, sniegt pamatojošo informāciju un izvērtēt paredzamo sinerģiju un kompromisus.

10. Labāk integrēt taisnīgas un godīgas pārkārtošanās aspektus, proti, sniegt vairāk informācijas par plānoto mērķu un rīcībpolitiku un pasākumu ietekmi uz sociālo jomu, nodarbinātību un prasmēm, īpaši pievēršoties tam, kā pārkārtošanās ietekmēs ogļu ieguves un oglekļietilpīgās nozares. Jāturpina izstrādāt pieeju enerģētiskās nabadzības novēršanai, tostarp jāveic Regulā (ES) 2018/1999 prasītais novērtējums.

Briselē, 2019. gada 18. jūnijā

Komisijas vārdā –

Komisijas loceklis

Miguel ARIAS CAÑETE